

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . 5—
četrt leta . . . 2:50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
dvakrat . . . 14
trikrat . . . 12
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 10 h.
Oznaniila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 17. maja 1918.

Razglas.

Po sklepu upravnega odbora Zaveze z dne 28. marca t. l. se vrši letošnje zborovanje Zavezine delegacije v prvi polovici meseca septembra v Ljubljani. Okrajna učiteljska društva morajo že sedaj skrbeti, da izvolijo za to zborovanje svoje delegate. Po § 7. lit. e) odpošlje vsak Zavezin član (§ 4.) na Zavezino delegacijsko zborovanje vse predsednike, oziroma od teh določene namestnike vseh posameznih deželnih organizacijam (zvezam) učenjenih društev. Vrhutega izvoli vsako teh društev do 50 članov po 1 delegata, s 50 do 100 članov po dva delegata, s 100 do 200 članov po 3 delegate itd. Vsakemu delegatu se izvoli namestnik. Vsak delegat je dolžan udeležiti se delegacijskega zborovanja. Mandati delegatov veljajo do izvolitve novih delegatov. — Zgoraj imenovani § 4. se glasi: K Zavezi lahko pristopijo vse deželne zveze učiteljskih društev; kjer takih zvez ni, pa učiteljska društva.

— Prosimo cenjena društva, da se natančno ravna po določilih teh paragrafov.

Obenem pozivljamo vse svoje članstvo, da ob pravem času prijavijo predloge in nasvete za delegacijsko zborovanje, da se morejo odseki posvetovati o njih in izdelati svoje poročilo.

Vodstvo Zaveze.

Quousque tandem.

To vprašanje zastavimo naši vladi in ljudskim zastopnikom. Besede pridejo od učiteljskih ustnic, ki se tresejo jeze in srda.

Ako hočejo v tem strašno hudem času naprtiti učiteljstvu kakšno delo, niso nikdar v zadregi: vedno najdejo pravo pot za to, četudi zahtevano opravilo večkrat ne pospešuje ugleda učitelja vzgojitelja in ni v skladu z njegovo častjo. Vsakdo izmed oblastnikov, ki ima po sedaj veljavnem šolskem zakonu vpliv na učiteljske življenjske uredbe, stavi nani zahteve, ki niso vselej v soglasju z njegovim poklicem, pri vsem tem pa narašča njegovo delo v šoli od dne do dne, je napornnejše in težavnejše.

Ako pa pride učitelj s svojimi zahtevami, govori gluhim ušesom, kvečjim ga hvalijo z zbranimi besedami za njegovo idealno delo v občini blaginjo in korist. Pripravljenih pa imajo tudi tisoč in tisoč

pomislov in kažejo na zapreke, ki ovirajo zasedaj ali zavedno izpolnitev izraženih želja.

Taka je zadeva z zahtevo po dostojni, pravični in razmeram primerni plači. Vsi drugi stanovi, ki imajo stalne plače, dobivajo že zdavnaj draginjske doklade, ki se jim povišujejo od časa do časa, učitelja so pa pehali od dežele k državi in odtu zopet nazaj. Slednjič je posegla vmes državna zbornica in v naglici dovolila 70 mil. K. A sedaj je prišla stvar v roke birokratov: ti so si izmislili par ducatov razdeljevalnih ključev, vršile so se najsubtilnejše poizvedbe, preden so bili deželni prispevki vsi bližnji in daljni sorodniki, vse Micke, Francke in Nežike, ki jih podpirajo ali vzdržujejo s svojo plačo mnogobrojne suplente. In tako smo srečno prišli do tega, da so se nabavni prispevki, ki bi se bili morali razdeliti pred Božičem, izplačali v nekaterih deželah 4 mesece pozneje, po drugih pa še do danes ne. S katerim drugim stanom bi se drznili postopati tako brezobzirno? Slično se godi z draginjskimi dokladi, ki so poslanci Teufel in tovariši po posredovanju učiteljskih organizacij vložili v državni zbornici predlog, ki naj bi zenačil učiteljstvo z uradništvom vsaj glede draginjskih dokladov. Ker je priklopila beda v učiteljskih rodovinah do vrhunca, in ker bi bil moral nameravani zakon stopiti v veljavo že s 1. januarjem 1918, bi bila morala zbornica poslancev vzeti predlog takoj v pretres. Toda ne: ležal je mesece po raznih predalih v državni zbornici, preden se je vladi videlo vredno, da se je začela pečati z njim in premišljevat, kje bi dobila pokritje. To pa je storila šele potem, ko so učiteljske organizacije zopet posegle vmes in spravile zadevo v tir. Stvar napreduje že sedaj tako počasi, da se bojimo, da se zavleče za več mesecev, preden pride do srečnega in uspešnega konca. Do srečnega? Proračunski odsek se je bil zedinil z vlado za plačevanje 50:50. Ali prišel je vmes nesrečni predlog poslanca Jarca, ki zavlačuje vso s tolikim trudom zgrajeno stavbo. Vlada je izjavila takoj, da je sprejeti Jarčev predlog ovira sankciji. Sedaj leži načrt v gosposki zbornici, kjer bo skušala vlada dobiti večino za svoj predlog. Če se ji posreči, pride predlog zopet v finančni odsek in od tod Bog ve kako spremenjen v zbornico poslancev. Ako se ta uda vladi in sprejme plačevanje 50:50, se bodo de-

želni zbori držali prvotnega sklepa in izjavili, da ne morejo izvršiti sankcioniranega zakona, ker nimajo sredstev. Tu je pač neresnična latinska prislovica: duobus certantibus tertius gaudet.

Enako se godi tudi drugim učiteljskim zahtevam. Več let sem zahteval učiteljstvo, da bi že vendar enkrat vlada konec naredila protekciji pri oddaji učiteljskih služb, ki jo je uvedla po eni strani samopašnost po drugi brezmejnina zlobnost političnih klik v posameznih deželah. A ne pomaga nič! Dolgo vrsto let prihajajo v učiteljskem stanju na površje nezmožni ljudje, ki jim ni mar napredek šolstva, še manj blaginja učiteljskega stanja, da so le dobri in marljivi priganjači dotične politične svojati.

In preustrojitve šolstva? Koliko so že govorili ministrski predsedniki in naučni ministri o preustrojitvi šolstva bodisi pri razpravah o vladnih programih, bodisi pri utemeljevanju proračuna učiteljskega ministrstva, ali ob danih prilikah v naučnem odseku državne zbornice, a čez brezplodno besedičenje do uresničevanja zastavljenega programa še niso prišli, da ne govorim o tem, da bi se bili samo dotaknili in lotili sistema, po katerem je prirejeno naše sedanje šolstvo. Pod tem sistemom trpi naše šolstvo veliko škodo; stisnjeno v tesne oklepe se ne more razvijati in drži neprestano po strmini navzdol v svojo usodo.

Pa še nekaj je, kar je jako razburilo v zadnjem času vse avstrijsko učiteljstvo. Dne 26. februarja 1918. je predložila vlada državni zbornici zakonski načrt o reformi izobrazbe ljudskošolskega in meščanskošolskega učiteljstva. Vlada je prizadajala s to predlogo učiteljstvu udarec, kakršnega bi ne bili nikdar pričakovali od vlade, ki ima vedno polna usta hvale za učiteljevo delovanje in ne more nikdar dobiti dovolj lepih besed, če govori o zaslugah učiteljstva. Dolgo vrsto let zahtevamo reformo učiteljske izobrazbe v tem smislu, da vsposobi učitelja zrelostno izpričevalo, ki ga je pridobil na učiteljsko, za rednega slušatelja na vseučilišču. Mislili smo, da se nam uresniči sedaj ta stara naša zahteva, ker je to že vpeljano v nekaterih državah, po drugod se pa rešno pečajo s to preustrojitvijo. Upali smo zaman. Načrt noče v svoji brezobzirni kocepilji ničesar vedeti o tem, da bi se učiteljstvu odprla vrata na vseučilišče. Določa samo, da se pripusti k izpitu za glavnega učitelja le oni kan-

didat, ki se izkaže s potrdilom, da je kot izveden slušatelj 4 semestre poslušal predavanja na modroslovni fakulteti in se udeleževal vaj iz onih strok, iz katerih namerava položiti izpit, iz modroslovja in pedagogike, in da je med tem časom z uspehom obiskoval pedagoški vseučiliški seminar, kjer se vrše tudi praktične vaje. Te štiri semestre pa učitelj ne sme izvršiti takoj po zrelostnem ali sposobljenostnim izpitu, temveč še le po dovršenem izpitu za meščanske šole. Ta izpit je pa zopet odvisen od obiska kakkega tečaja za meščanske šole, h kateremu se ne bo pripuščal vsak učitelj: naprej mora napraviti sposobljenostni izpit za ljudske šole, potem se mora v svoji praksi posebno odlikovati in slednjič mora dokazati, da je sposoben za višjo strokovno izobrazbo. Šele kdor se po tem dvojnem prereševanju — da se pripusti k tečaju za meščanske šole in da položi sposobljenostni izpit za meščanske šole — spozna za sposobnega, temu se šele odpro vrata na učiteljsko za 4 semestre kot izrednemu slušatelju.

Učiteljstvo se je vsestransko do najdrobnejših podrobnosti pečalo z reformo učiteljske izobrazbe. Nasproti vladni predlogi stavi svojo neomajno zahtevo, da se morejo učiteljskim absolventom, kakor absolventom drugih srednjih šol odpreti vseučilišča. Preustrojitve učiteljske izobrazbe v drugem smislu in v drugačni smeri ni napredek, temveč korak nazaj, ki si hujšega ne more izmisliti največji nasprotnik šole in ljudske izobrazbe.

Tako je vlada prevarila učiteljstvo tudi v tem pogledu. Odkar je v veljavi sedanjí šolski zakon, se je že večkrat pokazalo, da nima vlada razumevanja za gmotni položaj, v katerem hira in umira učiteljstvo; imela je gluha ušesa, ko je prosilo učiteljstvo pomoči zoper neizprosne, brezobzirne in krivične politike v korporacijah, kjer odločujejo o njegovi usodi; s predlogo o reformi učiteljske izobrazbe pa je dokazala, da noče dvigniti, da, da se celo zoperstavlja višji učiteljski izobrazbi. Čudimo se temu tembolj, ker se ji pri taki preustrojitvi ni treba bati avtomatov; pa tudi stroški ne pridejo v poštev. V tem pogledu ji ne nasprotuje nobena vnana sila, temveč le njene temne moči, ki vladajo v njej sami.

Zato stavi učiteljstvo vse svoje nade v državni zbor. Kakor se je ta hitro odločil in prisilil državo, da je iz lastnih sredstev dala učiteljstvu sicer majhne nabav-

LISTEK

Iz umetniškega sveta.

Slavnostna akademija Glasbene Matice
v proslavo spomina pokojnega dr. Janeza Evangelista Kreka.

Unionska dvorana, dne 18., 21. in 23. aprila 1918.

Krekova ideja o združenju Srbiov, Hrvatov in Slovencev v samostojno državo, izražena v majniški deklaraciji, je našla v vseh poštenih slovenskih srcih, zlasti po njegovi nenadni smrti krepak odmev. Globoko je pronikla v vse sloje slovenskega naroda, oznanjajoč rešitev izpod tujega jarma, zahtevajoč pravico, obenem pa tudi plačilo za preganjanje nedolžnih, ki so si upali pokazati svojo narodno zavest. Sijajno je slovenski narod dokumentiral svojo zrelost, ko so narodne žene nabrale preko 200.000 pod-

pisov za majniško deklaracijo. Izročitev tega narodno - zgodovinskega dokumenta načelniku Jugoslovanskega kluba dr. Korošcu ostane vsakomur v neizbrisnem spominu.

In če se je oddočila naša dična Glasbena Matica prirediti v počastitev spomina dr. Kreka slavnostno akademijo, je s tem storila eminentno kulturno narodno delo in je kronala svoj letošnji koncertno sezono z diademom, ki se bo v njeni društveni kroniki večno blestel kot spomin na začetek preporoda jugoslovanskih narodov. Slavnostna akademija se je vršila trikrat v nabito polni unionski dvorani, pač jasen dokaz navdušenja prebivalstva iz mesta in dežele za jugoslovansko deklaracijo, pa tudi jasno priznanje Glasbeni Matici za dovršeno izvedbo večerov.

Srbi, Hrvati in Slovenci smo bili na akademiji simbolično združeni tudi v petju, kajti mešani zbor Glasbene Matice se s pedantno natančnostjo prednašal srbske, hrvaške in slovenske narodne pesmi. Poslušalci so zlasti občudovali

Mojkrančev v osmi šopek po vse pravici. Odsevala je iz njega na eni strani pristna jugoslovanska melanholija (Što Morava mutno teče), na drugi strani zopet značilni jugoslovanski plesni ritim (Razgrana se grana in Skoč kolo), oboje odeto v moderno harmonizacijo in prepleteno s kontrapunktičnimi oblikami. Hrvaške narodne pesmi v harmonizaciji A. Andela smo čuli že večkrat, tako imenitno predavane kot topot — še nikoli. Ni čuda, da je zbor moral »Igra kolo« ponoviti. Med Hubadovimi slovenskimi ste ugajali posebno »Miška« in koroška »Gor čez jezero«.

Na začetku akademije je moški zbor prelepo zapel skladbo slavnega slovenskega najaka Jakoba Gallusa (Petelin) (1550—1591), pozneje pa je v svečanostnem razpoloženju dovršeno prednašal ves zbor s spremeljevanjem klavirja in harmonija Antona Dvořaka kantato »Slavnostni spev«. Vrli Matični člani so se za Krekov večer zlasti pridno in požrtvorno pripravljali in so zato tudi dosegli izredno lep umetniški uspeh, nema-

lo po zaslugi gosp. koncertnega vodje Mateja Hubada. Pevski zbor je moral stati na vseh treh večerih nepretrgoma dve uri na odru, kar ni malenkost. Svest naj si pa bo, da je storil s svojimi nastopom vse, kar je sploh bilo mogoče storiti, da dostojno proslavi spomin našega narodnega preroka in da navduši za njegovo idejo stotine in stotine Slovencev in Slovenk, ki so se prišli klanjat pokojnikovi mamom.

Na prvem večeru je v vznešenih besedah slavil dr. Kreka vikar Smodej iz Celovca, na drugem je v pesniško navdahnjenem govoru očrta pisatelj Fr. S. Finžgar delovanje slavljence. Dvakrat je prof. Ivan Dornik precej slabo deklamiral Gregorčičeve »V pepelnici noči«, tretjič pa je vlogo deklamatorja prevzel pisatelj in predsednik pevskega zbora Glasbene Matice g. Andrej Rape. Deklamiral je imenitno in dobil glasno, dolgočasno odobravanje občinstva v zahvalo.

Z. P.

ne prispevke v letu 1917, in kakor jo bo dovedel do tega, tako saj upamo, da nam bo v letu 1918, redno mesečno izplačevala dostojne draginjske doklade, tako raji jo prisili tudi v to, da dá učiteljstvu svobodno pot do višje in temeljitejše izobrazbe.

Vojna.

Izročitev častnega roga gorskemu strelskemu polku št. 2. Dne 17. t. m. sta posetila župan dr. Ivan Tavčar in podžupan dr. Karel Triller v spremstvu prezidialnega tajnika mag. svetnika Janka viteza Bleiweisa naš domači hrabri gorski strelski polk št. 2, ki se nahaja na italijanski fronti, da mu izroči ta od mesta Ljubljane častni rog. Izročitev častnega roga se je izvršila na posebno slovesen način. Pog je prevzel obdan od celega polka polkovni zapovednik polkovnik Pour. Častniki in vojaki so pozdravili zastopnike bele Ljubljane s pričrčnim veseljem in župan ter njegova spremljevalca so preživeli med našimi fanti nepozabne ure. V znak svoje ljubezni do naroda in domovine so izročili častniki in vojaki županu pred odhodom med seboj nabrano svoto 4000 K v narodne namene in sicer 1500 K za „Slovensko Matico“, 1500 K za Ciril Metodovo družbo, 500 K za oslepele slovenske vojaše in 500 K za Krekovo ustanovo. Podčastniki so zbrali še posebej med seboj 330 K za ljubljanske reveže. Med burnimi ovacijami celega polka, ki je tako počastil svojo ljubljeno jugoslovansko domovino, so zapustili zastopniki bivališče naših hrabrih slovenskih fantov.

Zborovanje Zavezine delegacije.

(Dalje.)

60. »Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Stajerskem« je pozvala z utemeljeno vlogo Zavezino vodstvo, da naj stopi v stik z »Zvezo slovenskega učiteljstva v Avstriji« in z »Deutsch-österreichischen Lehrerbundom« za državno vojno draginjsko doklado. To se je takoj izvršilo, a ta korak prvotno ni imel uspeha. Odposlanci obeh navedenih Zvez so se na naš poziv takoj zgledali pri ministrskem predsedniku ter pri načelnem, finančnem, vojnem in domobranskem ministrstvu.

61. Dne 25. junija 1916 se je razposlalo Zavezinih društvom okrožnico, v kateri so bila pozvana, da naj zavzamejo stališče v zadevi vprašanj z podžavljenje šolstva. V odgovorih se je izreklo 19 društev za podžavljenje šolstva, le eno društvo ni hotelo sedaj med vojno zavzeti svojega stališča.

62. Dne 24. novembra l. 1916 je bila v Ljubljani žalna vodstvena seja povodom smrti cesarja Franca Jožefa I. Po seji je šla delegacija k deželnemu predsedniku, da izrazi sožalje in obenem vdanost in zvestobo novemu cesarju Karlu.

63. »Učiteljskega Tovariša« je zadela neugoda. Njegov upravnik Fran Marolt je bil mobiliziran. Po njegovem odhodu je prevzela upravnitvo njegova soproga Emilija, ki pa je že 29. marca l. 1916 umrla. Maroltovi začasni upravitelji v spomin se je natisnil parte v »Učiteljskem Tovarišu«. Kmalo nato je bil sedanjí upravitelj vojaščine oproščen in od tedaj upravlja zopet sam upravniške posle.

64. Urednik »Učiteljskega Tovariša« in »Zvončka« tovariš E. Gangl je moral iti zopet k vojakom. Uredništvo stanovskega glasila je prevzel Zavezin predsednik, uredništvo mladinskega mesečnika pa tovariš Ivo Trošt.

65. Pri kranjskem deželnem predsedniku grofu H. Attems-u so se poklonili zastopniki Zaveze povodom prvega rojstnega dne novega našega vladarja, poudarjajoč, da naj se izraz lojalnosti sporoči na Najvišje mesto.

66. Zavezin predsednik se je zgledal v avdienci pri kraljskem deželnem predsedniku zastran izredno krivičnega preganjanja enega izmed naših najodličnejših tovarišev.

67. Manifest za majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba se je odposlal kot tiskano obvestilo vsem slovenskim šolskim in političnim listom ter nekaterim češkim in poljskim časopisom, kakor je bilo sklenjeno na zadnji seji upravnega odbora.

68. V odsek za preustrojitev našega šolstva so bili izvoljeni: Baukant, Černež, Flere, Gangl, Kleinmayr, Pahor in Štefančič.

69. Naučno ministrstvo in deželni šolski svet v Ljubljani, Gradcu in Trstu so se opozorili s potrebnim utemeljevanjem, da naj se šolski pouk pozimi ne prekine.

70. Dr. Jan. Evg. Krekovega se je udeležila Zaveza po deputaciji. »Jugoslovanskemu klubu« pa se je ob tej priliki odposlala primerna sožalnica. Odbor za Krekov spomenik je naprosil Zavezo, naj se mu določi vsi listi, ki pišejo od Kreku.

71. Včlanjenim učiteljskim društvom se je odposlala okrožnica za vzpodbudo k sodelovanju pri načrtu preustrojitve našega šolstva.

72. Član itaše organizacije, skrit pod imenom »Fr. B.«, je vehementno napadel našo Zavezo. Vodstvo je bilo prisiljeno poslati socialdemokratskemu listu »Naprejek«, v katerem je članek izšel, primeren odgovor. Nečuvstvo je bilo, da je temu pravku pristavilo uredništvo zlobno pripombo. Zavezino vodstvo je bilo pripravljeno spričo uredniškega namena energično poseči vmes, saj se tiska »Naprejek« v »Učiteljski tiskarni«. Ker so pa slovenski socialdemokratski voditelji sami napravili red in izpremembo v uredništvu, je Zavezino vodstvo opustilo svoj nameno.

73. Vojno ministrstvo je prosilo za odstop 2% obresti od temeljne vloge Zaveze pri »Popotniku«, »Zvončku« in »Učiteljskem Tovarišu« v vojne svrhe, k čemur je vodstvo rado privolilo.

74. »Učiteljsko društvo za Trst in okolico« je poslalo po dva prepisa dveh prošelj na Zavezino vodstvo, in sicer za zboljšanje gmoletnega položaja učiteljstva, ki službuje v Trstu na Ciril-Methodovih šolah, kakor tudi za družbene vrtnarice. Hkrati se je naprosilo Zavezinega predsednika, naj blagovoli o tem govoriti z družbenim predsednikom, kar se je takoj izvršilo. Dne 21. novembra t. l. je bila seja omenjene družbe. Pri tej se je sklenilo, da regulacije učiteljskih plač sedaj med vojno ni mogoče zadovoljivo urediti, pač pa dobi družbeno učiteljstvo izdatne draginjske doklade. Obenem je izrazilo Tržaško učiteljsko društvo željo, da naj posreduje vodstvo Zaveze pri C. M. D., da se obrneta na kompetentno mesto, da pride učiteljstvo, ki službuje pri vojakih, zopet nazaj v šolo.

75. »Savinjsko učiteljsko društvo« je prestalo z delovanjem, ker sta bila dva člana v preiskavi, a pozneje seveda popolnoma oproščena. Predsedstvo tega društva je naprosilo Zavezo, da naj informira o tem »Jugoslovanski klub«, ki naj se zavzame za to, da se prepoved preklic. Vodstvo Zaveze se je obrnilo v ta namen do »Jugoslovanskega kluba« in v Gradec na c. kr. deželno vlado. Od obeh še ni odgovora.

76. Odposlala se je vsem našim društvom okrožnica, da naj imajo vsa društva že sedaj vse one junake-učitelje v evidenci, ki so padli za domovino.

77. »Sežansko učiteljsko društvo« je prosilo, da naj se zavzame Zaveza za draginjske doklade primorskega učiteljstva. Vzdrževalnina se ne izplačuje redno, prošnje pa se kratkoma odbijajo. Tozadevna prošnja je bila poslana v Trst na c. kr. namestništvo.

78. Ravnateljstvo zalag šolskih knjig na Dunaju je prosilo Zavezo za kličseje Gregorčiča, Hausa, Boročiča in Čehovina. Prošnje se je ugodilo.

79. Nov urednik hrvaškega lista »Vjenni drug«, ki je namenjen učencem vajeniške in obrtne šole, je prošil za kličseje fizikalnih aparatov. Te aparate je videl v »Zvončku«, v spisu strokovnega učitelja K. Humeka. V prošnji poudarja, da uredništvu »Zvončka«, kadar ta kaj pripravnega potrebuje, rad brezplačno posodi karkoli. Vseh 63 kličsejev se je odposlalo na posodo omenjenemu uredništvu.

80. Predsednik »Ljutomerskega učiteljskega društva« je sporočil, da je čas letošnjega delegacijskega zborovanja jako mesrečno izbran, ker je železniška zveza neugodna. Razpravljati definitivno že sedaj med vojnimi časom o reformi šolstva se zdi društvu neprimerno. — Ustrezajoč izraženi želji, je sklenilo vodstvo Zaveze, da se preloži čas zborovanja na dan pozneje, torej na 28. december, ker bi morali oditi daljnji delegati z doma že o praznikih. O reformi šolstva razpravlja najprej šole odsek, zato se je društvu odgovorilo, da ne bo letos o tem še nič pozitivnih sklepov.

81. Dne 10. novembra t. l. se je poslalo pozdravilo 42. glavni svečani sjednici »Hrvaškega pedagoškega in književnega zbora«, ki se je vršil v Zagrebu dne 14. in 15. novembra.

82. Bivši okrajni šolski nadzornik Fran Finžgar nam je poslal v ime uprave »C. kr. avstr. pomožnega zaklada za vdove in sirote, zavarovalni oddelček« prošnjo, da naj učiteljska Zaveza kaj stori za VII. vojno posojilo v smislu gori imenovanega pomožnega zaklada, in sicer po vzoru, kakor je to zasnoval »Lehrerbund« na Stajerskem. Odgovorilo se mu je, da tega ne more, ker je prišel dopis

prepozno. Sicer pa je storila Zaveza v isti patriotsko svrhu že svoje uspešne korake.

Za hrvaško srednjo šolo u Pulu.

Tečajem nekoliko mesece položili su mornari ratne mornarice u Puli preko 50.000 kruna na oltar domovine, da se otvori hrvaškom narodu u Puli toliko potrebna srednja škola. Neopisivo bijaše oduševljenje, kojim su naši junački momci žrtvovali sve svoje novčane prihode za istarsku prosvjeto. Imade mnogo mornara, koji su darovali po 100 i više kruna, dakle sve, čime su raspolagali. Sakupljanje je za našu srednju školu u Puli upravo sijajno napredovalo i danas bi bila već odavno prekoručena svota od 100.000 kruna.

Nijemci u Puli imadu dvije državne srednje škole, dvije muške i dvije ženske pučke škole i dvije građanske škole, a za hiljade hiljade našega naroda otvorila se ovih dana po dvadesetgodišnjem boju jedna pučka škola. Šada, kad se je narod odlučio na samopomoć, kad se je uzornom požrtvovnošću latio posla za našu narodnu kulturu, eto ti novih zapreka. Svako je sredstvo dobrodošlo našim narodnim neprijateljima, samo da se one-mogući prosvjetni rad našemu narodu.

Svojim će nasilničkim streštima svakako uspeti, ne dode li pomoć.

Jugoslaveni! Dužnost je svakoga pojedinca, da priskoči u pomoć braći u Istri. O Vama je zavisna sudbina naše toliko potrebne srednje škole u Puli. Bje-gunačka su istarska djeca po Češkoj i Moravskoj poslala hiljadama kruna za naše škole u Puli. Ali glavno je vrela prinos, iz kojega smo crpili sve naše nade, usahlo. Dokažimo dakle, da smo jači od od svakog nasilja, da smo unatoč zbranim kadri prosveti ono, što smo naučili. Neka taj očajni glas iz bijedne i gladne Istre ne ostane bez odziva. neka zvaki Jugoslaven djelom dokaže, da nije voljan žrtvovati tudim interesima ni pedalj naše zemlje, ni jedno jedino dijete!

Sl. Narod.

Iz Dekanov — Istra.

Vse do pičice je res! Tako se je izrazil gosp. občinski tajnik Franc Kosmina v dopisu v »Edinosti« z dne 10. aprila št. 95 pod naslovom »Iz Dekanov«.

Nikdar se nisem maral trgati po časopisih, še najmanj pa z lažmi, a položaj in razmere so res dovedle do skrajnosti. Torej k dopisu, a ne toliko v svojo obrambo in tudi ne toliko v pojasnjevanje tukajšnjemu ljudstvu — saj ako mislo slepi — sem si vedno mislil — bodo že spregledali in tok časa jih že privede do spoznanja in razločevanja dobrega od hudega, kdo jim je prijatelj, kdo njih sovražnik. To veljati v pojasnili širši javnosti, posebno pa učiteljskemu stanu ter višjim oblastem, ki jih ta gromovnik kliče nad učiteljsko osobje.

Ne ljubezen do mladine in skrb za njeno bodočnost ni potisnila peresa v dopisniško roko, ampak zapriseženo sovrastvo do učiteljstva ga je zopet prišlo. Saj je isti to večkrat pokazal.

Ako bi mu bilo na tem ležeče, bi se že v mirnih časih zavzel kaj za šolstvo ter učiteljski stan in šel na roko v katerikoli obliki. Seveda ravno nasprotno, polena pod noge. Hm, kaj so mi učiteljski! Plesali bodo, kakor homo mi hoteli, oziroma kakor bom jaz godel. Mari so ikedaj v Dekanah otroci redno hodili v šolo? Bilo jim je mari, istotako staršem, še manj občin. Patres comunis! Stare razrednice nam povedo in sicer iz leta 1903/4 več kot dovolj. Tedaj je imel I. razred 86 učenec, a 6381 zamud, t. j. 74 zamud na vsakega učenca ali 21%. Tu ni govora o rabi otrok pri delu, ker od 1. 2. 3. šol. leta so le še premajhni, da bi jih mogli uporabljati doma njihovi starši, ki so se baje s tem izgovarjali. II. razred istega leta je imel 1954 zamud, na vsakega učenca 44 zamud, t. j. 12,5%. Vsa leta bi lahko naštel do danes, a čas mi sedaj ne »pripušča«. Pa naj bo še leto pred vojno. V I. razredu je bilo 71 učenec, zamud pa 2923, na vsakega 42, t. j. 12%, v drugem razredu istega leta 48 učenec 1927 zamud, 41 na vsakega, t. j. 11,5%.

Pomisliti pa treba, da je bilo tukaj blagostanje, kar ne ovira, ampak bi moralo celo pospeševati reden obisk. Sedanjí obisk šole pa je isti, kakor takrat pred vojno, kar bi oziroma zagovarjalo z izrednimi vojnimi razmerami. In doka-zati morem celo, da je obisk tu pa tam celo boljši od onega. Kdó je bil torej takrat kriv, da niso otroci obiskovali šole? Mari učiteljstvo, ki je uporabljalo vsa razpoložljiva sredstva za dober obisk, in ki je redno poročalo krajnemu šol. svetu

v Dekanah o zamudah, ki pa jih je — me da bi o tem razpravljali — vrigel v koš. Dokaže za to imamo še; a še več, celo omrazili so učiteljstvo napram ljudstvu, zakaj da ga šikanira z naznanili, kaj pa še le s kaznimi. Riba pri glavni smrdi. Stara navada, železna srajca. Kaj ali ste mislili, oziroma mislite, da bo ovca cela, volk pa sit. O ne, to vkup ne more biti. Kaj ne da, saj zadostuje, da je šol. poslopje — ako se sme to tako imenovati.

Kaj požete hvaliti in čast pokojnim, ki jih ni več. Pustite jih vsaj sedaj na miru. Takrat ste jih imeli hvaliti in častiti. Ali je treba res prej umreti, da se kdo časti in hvali?! Ali ste pozabili na vse šikane, ki ste jih pokojnima prizadevali, ali ste pozabili na neprijetnosti, ki ste jima jih povzročali? Pogled v šolsko kroniko nam mnogo pove o razmerju in razvoju šolstva v Dekanah, ter o razmerju občinskih očetov do šolstva ter učiteljstva. Imam pisma v rokah, ki jih o priliki lahko še uporabim. Takrat jim je moralo učiteljstvo res tlačaniti v pravem pomenu besede, a proti svoji volji. — In ravno to vas jezi, da vam tudi sedanje učiteljstvo ni hotelo in moče le tlačaniti. Teptali ste ga, a ne poteptali, akoravno je imel pred kratkim tukajšnji šol. voditelj le toliko mesečne plače, kolikor je gosp. občinski tajnik cigaret polkadil. Še pred dobrim letom je namreč imel čistih mesečnih dohodkov 92 K (devetdeset in dve kroni) štiri, oziroma petčlansko družino in ženo v postelji. Po vrhu vsega ste ga še grabili za vrat. Sic! A uklonili me niste! Toliko časti sem le imel in imam še danes. Takrat ste preganjali mene in tovarišice, in tožarili, da pohajamo. In zopet vam ni prav, da delamo. Pa bomo še tem pridnejše delali v šoli in izven šole, če boste tudi vsak dan zatnjevali v »Edinosti«, da imamo v celem letu le dva meseca šole. Hina-vščina je to, podla, ki hoče še tu izrabljati ubogo ljudstvo.

Ali ste pozabili kaj vam je blagopokojni gosp. Kuret ob sprejemu svojega prihoda, ki ste mu ga priredili, v nagovoru omenil. Izrazil je bojazan, da po »hozani« pride kmalu »križaj ga«, kar se je v veliki meri nad njim tudi uresničevalo?! In pokojni gosp. Rudež, ali se ni moral braniti z onožjem v roki? Odkod je to prihajalo? Zakaj pa je takrat divjala mladina? Ali sem bil tudi jaz takrat kriv in učiteljice? Da mladina toliko krađe in pohaja po gostilnah, ali smo tudi mi krivi? Falotstvo, ki si to izmišlja in daje tako pohujšljivo potuho pa časopisju! Preden sem bil jaz tukaj, so Tržačani in tudi tuk. okoličani poznali tukajšnje ljudstvo in razmere, a hudoba hoče navaliti vso njihovo, oziroma mnogletno krivdo patrum comunis na me.

In ali ste pozabili, kaj vam je podpisani pri svojem prihodu omenil glede šole in šol. otrok? Prišel sem v vojnem času. Rabil bi najmanj tri leta v mirnem času v dobrem sporazumu in sodelovanjem doma, cenke ter občine, da bi prišel vsi do približnega zboljšanja in uspeha. Brez teh sodelovalcev pa naj bo učiteljstvo še tako izvrstno — je ves trud zaman.

Blagih pokojnikov tudi še sedaj ne pusti v miru, ko pravi, da sta zaradi ljubkega petja zanemarjala šol. pouk. Hoče ju hvaliti, a obenem ju napada, da sta zanemarjala pouk, a obenem hoče mene udariti zaradi pivske oziroma pivske stafaže.

Sicer se vidi, da so dopisniki, oziroma dopisnik krpucal omenjeni dopis pri ltrih in mižuretah, ko v isti sapi ter delinju in v pjanski maščevalni jezi trdi, da je vojna odnesla prejšnji tako redni obisk. To je logika! Vredna moža, seveda! Ni torej komu zameriti. S podpisni na dan, consules! Zakaj se skrivate za hrbitom urednikovim in občinarjev?!

Radi prostora — o razdivani mladini in delovanju tuk. učiteljskega osobja izven šole — v prihodnje. Torej — do pičice res — kaj ne gosp. obč. tajnik! Salus! — Ambrožij Rusjan, šolski voditelj.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Imenik članov so poslala nadalje nastopna društva: 20. Novomeško učiteljsko društvo — 27 članov. 21. Učiteljsko društvo za Laški okraj — 55 članov. 22. Ormoško učiteljsko društvo — 36 članov. 23. Goriško učiteljsko društvo — 31 članov. Učiteljsko društvo za Trst in okolico je prijavilo še 5 članov (skupaj 148 + 5 = 153 članov). V 9. štev. smo izkazali 793 članov, danes 154 novih, torej skupaj 947 članov. 19 društev še ni poslalo imenikov.

Vodstvo Zaveze.

Učiteljski konvikt. Gosp. Ivan Čop, posestnik in trgovec v Mostah na Gorenjskem je daroval 27 K in Hranilnica in posojilnica v Framu pa 10 K. Hvala.

Društvu »Jubilejska samopomoč« je treba poslati za 54. smrtini slučaj (gospa Eliza Nerat). Člani prejmo položnice z napisanimi zneski tega smrtnega slučaja in event. zaostankov. Članov je 246.

Štajersko.

Delegacijsko zborovanje »Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Po preteku 4 let so se zbrali zastopniki slov. štaj. učiteljskih društev pri v sredo, dne 27. marca v Celju se vršečem zborovanju. Zastopana so bila — razen enega bolj oddaljenega — vsa okrajna učiteljska društva po 32 delegatih. Predsednik tovariš Rajšp otvori ob pol 11. uri dopoldne s prisrčnimi besedami zborovanje, spominilvi se posebno dragih tovarišev, ki so žrtvovali svojo življenje za cesarja in domovino. Spominu očeta nove šole, umrlemu cesarju Francu Jožefu I. zakličejo navzoči trikratni »slava« ob enem pa izrazijo mlademu, pravcoljubnemu vladarju, cesarju Karlu svojo udanost. Svoj jedernat govor zaključil predsednik s tolažbo na lepše čase, ki se bližajo tudi našemu stanu. (Odobranje.)

Iz tajnikovega poročila posnamemo sledeče:

Videti je bilo, kakor da je vse naše društveno delovanje zapisano smrti. Bili so res časi, da je moralo prenehati vse društveno delovanje, a sedaj, ko dihamo prostje, je na nas, da vzdravimo društva k novemu smotrenemu delovanju v prid šolstva in stanu. In da se to zgodi, je glavni namen tega delegacijskega zborovanja.

Vkljub težkim časom, se je število članov le malo skrčilo, tako da šteje Zveza danes v svojih 16 okr. učitelj. društvih 600 članov. A kakor vedno, poudarjati moramo tudi takoj, da bi bilo število lahko mnogo večje, ko bi se ne nahajalo v naših vrstah toliko brezbriznežev, ki hočejo le uživati, ne da bi kaj žrtvovali. Upamo, da ti tudi sčasoma uvidijo koristi organizacije ter se podajo v vrste organiziranega učiteljstva.

V dobi 4 let je Zveza mogla sklicati komaj 1 odborov in 2 vodstveni seji, ker je zaradi malomarnega plačevanja članarine manjkalo društveni blagajni. Večino zadev sta morala rešiti predsednik in tajnik sama. Pozivi na redno plačevanje članarine in drugih prispevkov so ostali pri mnogih društvih brezuspešni; od nekaterih društev sploh ni bilo mogoče ničesar dobiti. Odkar so se vrnili nekateri učitelji vojak, odborniki okr. učit. društev na svoje domove, so se razmere nekoliko zboljšale. Zveza je nameravala sestaviti statistiko učiteljev vojakov, padlih, odklikovanih tovarišev itd., a vse ni šlo, ker od nekaterih društev, kakor omenjeno, ni bilo mogoče dobiti potrebnih podatkov. Upamo, da se bodo razmere zboljšale, da se bodo vsa društva začela gibati, delovati, kakor zahteva organizacija.

Iz Zveze je izšla po tovarišu Fleretu akcija »Na skupno delo« ter se je o tem v vodstveni seji meseca junija 1916 temeljito razpravljalo, a vsled odklonilnega stališča »Slomškove zveze« je zadeva zadremala, upamo, da ne za vedno, ker so danes za uspeh ugodnejši pogoji.

Glavno delovanje Zveze se je sukalo okrog preporne točke »Zboljšanje našega gmojnega položaja«, ker se le takrat, ko bo to vprašanje ugodno rešeno, bo učiteljstvo dovzetno za druge reforme.

Načrti za končno rešitev regulacije bili so pripravljeni, posamezna učiteljska društva so jih dobila na ogled, dovoljena je bila začasna doklada, dokler se zadeva končno ne reši, a tu je izbruhnila vojna. Nastala je nevarnost, da zgubimo še to malo, kar smo dosegli, namreč doklado iz leta 1914, in le neumotnemu prizadevanju organizacije imamo zahvaliti, da se to ni zgodilo. Zveza je predlagala deputacijo k deželni vladi, v kateri naj bi bili tudi slovenski učitelji zastopani, a Lehrerbund je odgovoril, da je težko vsikdar povabiti slovenske zastopnike, ker je težko najti čas, da so gospodje okrog deželne mize dobiti. Ker pa je Zveza hotela, da slišijo gospodje v Gradcu tudi želje slovenskega učiteljstva, poslala je deputacijo sama v Gradec, ki jo je deželni odbornik dr. Verstovšek prijazno sprejel ter vodil k posameznim metodajnim činiteljem, za kateri trud mu bodi tukaj izrečena srčna zahvala.

Kakor po deputaciji, tako se je pozneje Zveza tudi pismeno opetovano potegovala osobito za odpravo III. plačil. razreda ter za ravnopravnost učiteljskih prov; kakor danes vidimo, ne brez uspeha.

Zvezo je zastopal predsednik v deputaciji, ki je šla meseca oktobra 1917 na Dunaj. Uspeh je bil draginjski prispevek z leto 1917 in pa obljubljeni državni prispevki za leto 1918, ki bi ga žel danes

imeli, da ga ni državni zbor po svojem nerodnem glasovanju zavlekel. Upajmo, da to kmalu popravi.

Koliko truda, koliko ponov, resolucij in peticij je treba pri nas, da dobimo kako drobtino! Zakaj tega ni treba drugim stanovom? Ali se naj ravno učiteljstvo upošteva le takrat, ko mu je naprtili raznega dela, a drugače naj se živi od idealov?

Druga skrb Zveze je bila, da po izbruhu vojne prepreči kolikor mogoče mladino pred zlimi posledicami vojne furije. Storila je tedaj opetovano korake, da šolske oblasti skrbje za reden obisk šole in za to, da bo na vsaki šoli dovolj moških učnih moči. Začetkoma je Lehrerbund odklonil naše predloge glede oproščanja učiteljstva od vojaške službe, češ, da šolstvo ne bo trpelo škode, za to bodo oblastni že same skrbele. A že drugo leto vojne je tudi Lehrerbund revidiral svoje mnenje ter se potegoval za oprostitve učiteljstva, ki s svojim delom doma, v šoli in izven šole državi lahko mnogo več koristi, nego more kje v vojaški pisarni.

Zveza je tudi pozivala učiteljstvo, da deluje za Rdeči križ in druge dobrodeltne vojne naprave. Sama je ustanovila »Učiteljski podporni vojni sklad«, iz katerega naj bi dobili po vojni posebno prizadeti tovariši podpore, posebno pa ima ta sklad namen, podpirati tovariše, katerim je vojna vzela zdravje, da se lahko podajo v posebna okrevališča. Žal, da jih je do sedaj le malo hotelo razumeti lep namen te ustanove.

Iz svojega premoženja je Zveza podpisovala vojna posojila. Predsedniki okr. učit. društev so se udeležili v Gradcu se vršečega tečaja za 7. vojno posojilo.

Na finančno ravnateljstvo v Gradcu je bila poslana vloga za slovenske plačilne pole.

Ko je bil list »Popotnik« v nevarnosti, je pozivala učiteljstvo, da list podpira v čim večji meri moralno in materialno.

O priliki smrti prestolonaslednika Ferdinanda in smrti cesarja Franca Jožefa I. je izrazila Zveza sožalje, o nastopu novega vladarja cesarja Karla pa udanost in zvestobo slovenskega učiteljstva.

40-letnice službovanja tovariša Sabatija, predsednika Slovenjebistriškega učiteljskega društva, se je Zvezin predsednik osebno udeležil. (Tajniku se izreče zahvala.)

Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da je imel leta 1917:

Obrambni sklad:	
Prejemkov	K 847.48
Izdatkov	—
Prebitka	K 847.48

Učitelj. vojni podpor. sklad:	
Prejemkov	K 2916.33
Izdatkov	—
Prebitka	K 2916.33

Zvezna blagajna:	
Prejemkov	K 385.17
Izdatkov	707.99
Primanjkljaj	K 322.82

Primanjkljaj v Zvezini blagajni so zakrivila društva, ko so dolžna za več let nazaj članarino.

Sklene se, da se mora vsa zaostala članarina izterjati; na okr. učit. društvih je, da izvrše ta sklep.

Blagajnik Gmus povdarja, da je med učiteljstvom še vedno malo organizacijskega čuta; v zgled naj bi nam bile v tem oziru delavske organizacije.

Glede prispevkov v »Učit. voj. podporni sklad« se sklene po daljši debati pobirati v I. plač. raz. 2%, v II. po 1½% in v III. plač. raz. 1%, od vojnih draginjskih doklad. Po zadnjem sklepu dež. odbora odpade III. plač. razred ter zenači z II.; to se naj pri plačevanju upošteva.

Glede plačevanja članarine se razmotriva v posebnem predlogu. Ker je Zaveza sklenila pobirati 24 K, od katere vrste dobi ona 16 K, preostane za deželne zveze in okrajna društva 8 K in sicer naj od teh dobi 4 K Zveza, 4 K pa ostanejo domačemu okr. učitelj. društvu.

Računi se od tovarišev Fleretu in Zupaniča pregledajo, odbrijo ter blagajniku izreče zahvala za vestno delo.

O »Učiteljski gospodarski in kreditni zadrugi« poroča tovariš Černež. V svojem poročilu povdarja, da se je posrečilo v teh težkih časih vzdržati zadrugo na stališču, kakor je bila pred vojno. Denarja je dovolj, izposojevalo se je razmeroma malo. Marsikateremu tovarišu in tovarišici je zadruga pomagala, ne da bi bilo treba iskati pomoči izven organizacije. Uredba glede % pri trgovcih se ni obnesla in hoče stopiti zadruga s solidnimi trgovci v stik za dobavo dobrega in cenega blaga. Vsak učitelj naj bi pristopil zadrugi ter potem te plačeval liste in članarino. Vsako učit. društvo naj bi imelo svoj sklad, katerega bi naložilo pri zadrugi.

Delegatom se naroči, delovati v svojih društvih na pristop k zadrugi, ki je na vseskozi solidni in sigurni podlagi. (Poročevalcu se izreče zahvala.)

Kot 5. točka so bili na dnevnem redu predlogi. Ti so bili v odborovi seji temeljito prerešeni, tako da jih je delegacija lahko brez daljših debat sprejela.

1. Zveza naj dela potom skupne organizacije na to, da bo učiteljstvo, ki mu je poverjeno razdeljevanje izkaznice za moko, sladkor, kavno itd. za to delo primerno plačano. (O tem se je že govorilo pri eni Lehrerbundovi seji.) Ko se je stavilo vprašanje, kdo naj plača, se je izrazilo soglasno mnenje, da je to dolžnost države, ne pa občin. Mi zahtevamo za vsako delo plače.

2. Zveza naj stori potrebne korake, da dobi učiteljstvo in njih svoji obleko, perilo, obuvalo in druge potrebščine po znižanih cenah. (Opozori se na »Landes-Bekleidungsstelle« za Štajersko.)

3. Zveza naj deluje na to, da tudi učiteljstvo, kakor državni uradniki, za čas vojne ne bo plačevalo od svojih službenih prejemkov raznih pristojbin. (Pripomni se, da je že Lehrerbund storil tozadevne korake.)

4. Glede plačevanje članarine:

Zveza ne pošlje čekov vsakemu članu, temveč primerno število posameznim šolskim vodstvom. Vsak mesec, ko kroži po razredih plačilna pola za podpisovanje, pridene šolski vodja toliko čekov, koliko je članov Zveze na šoli. Učitelj torej ne podpiše le plačilne pole, temveč izpolni tudi ček z dat. 1. prihodnjega meseca. Šolski vodja preskrbi, da pridejo čeki z denarjem 1. na pošto in izroči potem vsakemu članu pošto potrdjeno sprejemnico in njegovo mesečno plačo manj 2 kroni. — Glede plačevanja sklene delegacija prepustiti letos okr. učiteljskim društvom, da se poslužujejo za letos načina, ki se jim zdi najbolj pripraven. V bodoče priporoča pristop k Učiteljski gospodarski zadrugi ter plačevanje potom plačilnih listov.

5. Glede dobave Zavezinih listov Popotnika in Učitelj. Tovariša se sklene, da dobi lista vsakdo, ko je bil Zavezi prijavljen za člana.

6. Kdor je bil do sedaj član učit. društva in se brani plačati mesečno udnino, se ne sme a priori črtati iz društva. Odbor društva mora porabiti ves vpliv, da pregovori dotičnega na način, ki se mu zdi najbolj primeren, naj svoj sklep spremeni.

7. Ker je vsak član »Učit. društva« sedaj primoran, da je naročnik »Učit. Tovariša« in »Popotnika«, ima zaradi tega tudi pravico, da potom časnikarskega odseka izrazi svoje zahteve glede njunega preustroja.

8. Uredništvo »Učit. tovarišu« naj si preskrbi v Gradcu pomočevalca, ki bo listu najhitrejšim putem naznanil vse novice, ki se tičejo štaj. učiteljstva, da bo torej štaj. učiteljstvo pravočasno zvedelo iz Tovariša vse novice, ki ga zanimajo. (Delegacija izvoli v ta namen tovariša Flereta iz Letuša za poročevalca.)

9. Po zgledu »Pädag. Zeitschrift« naj se ločeno po kronovinah ustanovi neka »Listnica uredništva«. Zveza naj določi za Štajersko urednika, ki mora seveda biti v vseh panogah šolskih in učiteljskih zadev zelo verziran. (Zveza izvoli za ured. listnice tov. Ann. Gradišnika iz Celja in tov. Lud. Černeja iz Griž.)

10. Zveza naj vpliva pri Zavezi, da se pri vseh učiteljskih društvih ustanove socialni odseki, katerih naloga naj bi bila, učiteljstvu točno zaščitati pot, ki mu bo hoditi in ga orientirati, kako naj bo do potovanja na tej poti, da nas veliki časi, velike dobe z velikimi nalogami ne najdejo nepripravljenih. Ti socialni odseki naj so združeni v socialen centrum, sestojč iz odposlancev posameznih socialnih odsekov, ki imajo nalogo pretehtavati in voditi sklepe in delo posameznih odsekov.

11. »Zaveza« naj dostavi posameznim učiteljskim društvom »Hreščakovo decembrsko izjavo«, da se učiteljstvo čimprej natanko informira v njeni vsebini. (So že dobila vsa društva.)

12. Naučnemu odseku državnega zbornice se izreče zahvala za njegovo v korist šolstva in učiteljstva tako uspešno delovanje zahvala in vse priznanje.

13. Glede Tovariša, se izreče štaj. učiteljstvo, da ni potrebe preustrojitve v dnevnik. Popotniku pa je posvetiti več skrbri.

14. Zveza naj potom Lehrerbunda stori korake pri šolskih oblastih, da se bo pri imenovanju učiteljstva oziralo v prvi vrsti na službeno starost in kvalifikacijo ter se preprečila protekcija, ki jemlje učiteljstvu veselje do dela ter vno v pravičnost oblastni.

Volitve: Dosedanji predsednik tov. Rajšp. se brani novi izvolitvi, posebno zaradi tega, ker se nahaja v naših vrstah toliko brezbriznežev; konečno

vendar sprejme, ko delegati obljubijo uporabiti svoj vpliv za redno delovanje društev; njegovim namestnikom je izvoljen tov. Lud. Černež. Ostali odbor se določi sledeče: tajnik Iv. Tomažič, njegov namestnik Lud. Potočnik; blagajnik: Ant. Gmus, namestnik Lesjak; odborniki: Fran Brinar, Janko Knapič, Pavel Flere.

Pregledovalci računov: Fran Zupančič, Ferdo Bobič, Milka Bračič.

Odborniki v Lehrerbund: Avguštin Požegar, Ludvik Černež in Jan. Knapič.

Delegati za Lehrerbund: Josip Bizjak, Ferdo Bobič, Radoslav Knaflič, Anton Gmus, Jakob Kopič, Ivan Tomažič, Josip Gorup, Pavel Flere, Otilija Feigel, Aleks. Alt, Koropec Ivan, Tomo Kurbus. Namestniki se ne volijo, ampak se izrazi delegacija, naj si določi namestnika vsak sam, ako je zadržan udeležiti se zborovanja.

Odborniki v Zavezo: Anton Gmus, Fran Brinar in Pavel Flere.

Ker se je že mnogim mudilo na vlak, zaključil predsednik 5 ur trajajoče živahno zborovanje. Že dolgo nismo imeli tako lepega deleg. zborovanja, kjer bi s takim zanimanjem sledili vsi posameznim izvajanjem ter bi se vršile debate tako stvarno. Prčakujemo, da ponesejo isti duh delegati v svoja društva ter jih vzbudijo k novemu, svežemu delovanju.

F.

Koroške vesti.

—k— Celovško učiteljstvo je izrekel koroškemu deželnemu odboru svoje ogorčenje, ker je učiteljem nakazal za I. četrtletje 1918 tako nizke draginjske doklade, namreč samo 40 do 185 kron na osebo za celo četrtletje. Zahtevajo, da se krivica odstrani in ljudsko šolstvo podpravi.

Kranjske vesti.

—r— Draginjske podpore za ljudsko in meščanskošolsko učiteljstvo. Poslanska zbornica je sklenila v svoji seji dne 15. marca 1918. zakonski načrt, po katerem se dovoljuje za leto 1918. draginjske doklade aktivnim in vpokojenim učiteljskim osebam na javnih ljudskih in meščanskih šolah, kakor tudi vdovam in sirotam po takih učiteljskih osebah, h katerim bi prispevala država 70, dežela pa 30 odstotkov. Tem zakonskemu načrtu še ni pritrdila gosposka zbornica in utegne poteči še precej časa, da zadobi najvišje potrjenje in se dobi podlaga za odmero draginjske doklade posameznikom. Ker pa je treba bednemu položaju učiteljstva hitre odpomoči, je po nalogu deželnega glavarja stopila deželna uprava v stik s c. kr. deželnim šolskim svetom v tem smislu, da je deželni odbor pripravljen izplačati že 1. maja 1918. predumje na račun državno-deželnih draginjskih doklad v smislu § 9. od poslanske zbornice sklenjenega zakonskega načrta. Ti predumji bi bili odmerjeni tako-le: I. Za aktivno učiteljstvo ljudskih in meščanskih šol: a) Za učiteljske substitute in pomožne učitelje obojega spola ter proti nagradi nastavljene učne osebe po 100 K; b) za samske definitivne in začasne učne osebe, brez ozira na službeno dobo, po 150 kron; c) za učiteljstvo z rodbinskimi stanjem dveh ali več oseb, brez ozira na službeno dobo, po 250 K. II. Za vpokojeno učiteljstvo ljudskih in meščanskih šol: brez ozira na službeno dobo, po 100 K. III. Za vdove in sirote po učiteljih ljudskih in meščanskih šol: a) za vdove po 100 K; b) za sirote brez staršev po 60 K; c) za sirote brez očeta po 40 K; d) za miloščno uživajoče osebe po 25 K. Izdal se je tozadevni dopis c. kr. deželnemu šolskemu svetu z nujno prošnjo, da nemudoma sporoči namero deželnega odbora c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk. izposluje od tega zagotovitev glede vračunanja predumjov v državno-deželne draginjske doklade za leto 1918. in zadevo tako pospeši, da bo deželni odbor v položaju, predumje izplačati dne 1. maja 1918. Deželni odbor pritrjuje soglasno odredbam deželnega glavarja ter sklene izplačati omenjene predumje pod navedenim pogojem. Deželni odbor je napravil lep sklep, s katerim je pokazal veliko skrb za bedno učiteljstvo, a samo kazal, ker obljube ni izpolnil. Dne 1. maja nam ni izplačal zagotovljenega predumja. Kje tiče zopet vzrok?

—r— Deželno Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani se je obrnilo z utemeljeno prošnjo na c. kr. deželno vlado za Kranjsko, da uvrsti kranjsko učiteljstvo v novo snujočo se uradniško aprovizacijo. Na to svojo vlogo je dobil društveni odbor to-le negativno rešitev: P. n. Deželno Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. Prosili ste z dopisom z dne 31. marca 1918. c. kr. deželno vlado v Ljubljani, da uvrsti kranjsko učiteljstvo v novo snujočo se uradniško aprovizacijo. Po navodilih c. kr. urada za ljudsko nepravno spadajo v uradniško aprovizacijo iz-

ključno le civilni državni uradniki in ne nameravajo pritegniti v to organizacijo tudi učiteljstva. O tem se obveščate v smislu razpisa c. kr. deželne vlade z dne 7. aprila 1918, št. 10.986. Župan dr. Ivan Tavčar. — Nikjer nas ne marajo; brani se nas država, noče nas priznati za svoje uradnike deželni odbor, seve da nas z viso odločnostjo odklanjajo tudi visoki c. kr. državni uradniki. Kam naj se obrnemo? Iz svoje moči hočemo in moramo višje in višje; z neumornim delom bomo priborili našemu stanu lepšo in srečnejšo bodočnost. Zato vsi za enega in eden za vse. V združenju je moč.

—r— **Kranjsko šolstvo** »napreduje« vedno bolj. Zadnja učiteljska imenovanja nam kažejo zanimivo razmerje učiteljic napram učiteljem 26 : 3. Zaman govoriš slepu o barvah in norcu o pametnih stvareh. »Blagodejni« vplivi zanemarjanja šolskega pouka bodo prej vidni, nego pričakujemo. Mislite, da je komu to kaj mar?

—r **Iz ljudsko-šolske službe.** Marta Reichova je imenovana za stalno učiteljico v Šmartnem pod Šmarno goro; suplentka Pavla Močnikova je nameščena za začasno učiteljico na deški ljudski šoli v Škofji Loki; obolelo učiteljico Julijo Jakličovo v Besnici pri Kranju nadomešča bivša suplentka na Bledu Ljudomila Koroščeva; za suplentke so imenovane: Vida Krošovec v Dobričah, Ana Koščeva na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, Alojzija Trillerjeva v Škofji Loki, Marija Armičeva v Motniku, Marija Čukova v Tomišlju, Jospina Korbarjeva v Logu, Roza Meditzova v Srednji vasi na Kočevskem, Olga Koroščeva na Dvoru, Albina Ahačičeva v Trebnju, Ana Kersnikova v Krašnji, Marija Perkova v Gor. Sušicah, Franciška Sušnikova v Iški vasi, Stefanija Puppisova v Trnju, Angela Silova v Senožečah in Jospina Likozarjeva na IV. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Staslava Budnova je premeščena v Šmilhel pri Novem mestu. C. kr. deželni šolski svet je vzel na znanje nameščenje otroške vrtnarice Terezije Kladeževe na C.-M. otroškem vrtcu v Trzinu, ker je dosedanja vrtničarica Ivana Kasteličeva nameščena v Rojano pri Trstu; začasno vodstvo IV. mestne deške ljudske šole v Ljubljani je prevzel učitelj Alojzij Kecelj, ker je voditelj Janez Levce zaradi bolezni na dopustu; za začasno učiteljico v Budanjah je imenovana dosedanja suplentka na Vrhpolju Marija Punčuhova, Marija Schwarzova pa na Jesenicah; na slovenski trgovski šoli v Ljubljani je imenovana učiteljica Marieta Cundričeva za pravo učiteljico; suplentka Bernarda Stibričeva je imenovana za začasno učiteljico na Vačah.

—r— **Le počasi!** Neki naš tovariš, ki je že četrto leto mobiliziran, je vložil meseca majnika 1917 prošnjo na okrajno komisijo za preživljanje v Litiji, a vojni uradni šimel je tako upehan, da se ni privlekel do danes rešitve iz pisarniškega prahu. Vzorno urejeno uradovanje mora imeti ta komisija! Kranjski učitelj ima res povsod — srečo.

Štajerske vesti.

—š— **Iz ljudsko-šolske službe.** Za člana štajerskega deželnega šolskega sveta je cesar imenoval lavantinskega stolnega dekana Josipa Majcna in gimnazijskega ravnatelja dr. Josipa Tominška. Za nadučitelje so imenovani: Viktor Leitgeb za Rogaško Slatino, Ludovik Ivanjšič za Sv. Jurij ob Ščavnici in Alojzij Schechel za Slovenjegrade — okoliška šola. Za stalne učitelje so imenovani: Janez Lah za Konjice — trg, Josip Vutkovič za Artiče, Alojzij Vizjak za Ljubečno pri Celju, Ožbold Mejak za Šmartno na Pohorju, Jernej Paulič za Sv. Andraž v Leskovcu, Fran Hajnšek za Sv. Vid pri Ptuj, Adolj Jesih za Dol, Ludovik Belšak za Sv. Tomaž, Žiga Kerbler za Majšperg in Marija Haslova za Št. Ilj v Slov. gor.

—š— **Za učiteljski vojaški podporni sklad** je plačalo učiteljstvo teh-le šol slovenjebistriškega okraja: Slov. Bistrica, II. plač. razr., 26 K 90 h; Spodnja Polskava, III. plač. razr., 16 K 50 h; Gornja Polskava, III. plač. razr., 16 K 50 h; Šmartno na P., II. plač. razr., 7 K; Laporje, III. plač. razr., 31 K 35 h; Sv. Venčesl., II. plač. razr., 6 K; Tinje, II. plač. razr., 13 K 70 h; skupaj 117 K 95 h. Od drugih še pričakujemo. Jos. Šabat, t. č. pred-sdnik.

—š— **Štajersko učiteljstvo in 8. vojno posojilo.** Od štaj. Lehrerbunda smo prejeli naslednji oklic: Tovariši! Dragi prijatelji! — 8. vojno posojilo bo v kratkem razpisano. Ali naj učiteljstvo zopet sodeluje, ali naj zopet prevzame nabiralni posel? Podpisano vodstvo odgovarja na to vprašanje z odločnim: da! Ustanovilo je že glavno nabiralnico štaj. »Lehrerbunda« in zdaj se obrača do učiteljstva vse dežele z nujno prošnjo, da udinja svojo nabiralno moč dobri stvari tudi tokrat, kakor je to storilo s tako velikim uspehom pri 7. vojnem posojilu. — Naši tovariši na bojišču so dosegli brezprimerno slavo. Mi v zaledju nočemo zaostajati za njimi! — Zato vnovič prosimo vse štajersko učiteljstvo, naj se pripravi za nabiranje o priliki razpisa 8. vojnega posojila. — Natančnejša pojasnila in navodila slede v kratkem. — Upajoč tudi tokrat na polni uspeh beležimo s tovariškimi pozdravi za vodstvo predsednik: Roman Herz, l. r. tajnik: Konrad Sattler, l. r.

Književnost.

Po ceni knjige. Neki naš tovariš proda nastopne knjige: I. Hauslexikon, 8 debelih, do 1000 strani obsežnih trdo vezanih zvezkov. II. Schiller, 12 trdo vezanih zvezkov. III. Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik, letnik 1893. IV. Shakespeare's »Dramatische Werke«, 10 mehko vezanih zvezkov. — Vsa ta dela se oddajo le skupno za samih 80 K. Kje, pove uredništvo. Marko za odgovor treba priložiti.

Kako se zavedajo tovariši svojih dolžnosti do svojih tovarišev, kaže lepo moj slučaj, da mi v letu 1816. razposlanih brošuric o konserviranju zelenjave in poslala razen treh kranjskih šol nobena niti nazaj, niti jih plačala.

Prosim tovariše, da store takoj svojo dolžnost! Blagovolite poslati zneske na naslov:

»Učiteljska gospodarska zadruga v Celju«, »za Račičev račun«. Božo Račič.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Št. 782/m. š. sv.

Razpis službe.

Na mestni slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 11. aprila 1918, št. 2702, stalno popolniti izpraznjeno službeno mesto učiteljice s sistemiziranimi službenimi prejemki.

Pri podelitvi omenjenega učnega mesta pridejo v poštev zgolj le učiteljice.

Prosilkam za omenjeno službeno mesto je pravilno opremljene prošnje po predpisani službeni poti vlagati pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 22. maja 1918.

Zakasnele ali pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet
ljubljski,
dne 24. aprila 1918.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. aprila 1918 K 56.758-55.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

»Silva vrelec«

Kislo vodo

in vino razpošilja Andr. Oset
Tolsti vrh, P. Guštanj
(Koroško.)

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917 K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil » 27,000.000.—
rezervnega zaklada » 2,000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta«, v Ljubljani,

r. z. z o. j.

Celkovni račun števil. 12.366.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavnice učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsacega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 4 1/2%. Obrestovanje se pričenja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebn¹ kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsacih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesečnih rokov	rokov	rok
A v 12 in sicer	11 à 9 K — h,	12. 4 K 73 h
B " 18 " " "	17 " 6 " — " "	18. 3 " 56 "
C " 24 " " "	23 " 4 " 50 "	24. 4 " — "
D " 38 " " "	37 " 3 " — " "	38. — " 66 "
E " 46 " " "	45 " 2 " 50 "	46. 1 " 81 "
F " 60 " " "	59 " 2 " — " "	60. — " 70 "
G " 70 " " "	69 " 1 " 75 "	70. 1 " 42 "
H " 85 " " "	84 " 1 " 50 "	85. 1 " 26 "

Informacije pošilja zadruga vsakomur franco, kdor vpošlje 30 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se **ne odgovarja.**

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadružni lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvenzmi praznikov vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2.6. ure popoldne.

Ali ste že član društva »Jubilejska samopomoč«?

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pri pristopu v društvo se plača pristopnina, ki se ravna po starostnih letih in sicer do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj, 2 K letnine, 1 K vpisnine, 30 h upravnine in 20 h poštuine.

Letno se plačuje 30 h upravnine in 2 K za rezervni fond, ki je znašal koncem XII. upravne dobe 8052 K 99 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnštvo takoj zakonitni dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov (sedaj 250). Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

Vsa pojasnila glede pristopa v društvo daje

Jubilejska samopomoč v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Velecenj. učiteljstvo opozarjamo na zbirko pesmi, ki so izšle v »Učiteljski tiskarni«. To je lepa Engelbert Ganglova knjiga

»Moje obzorje«,

ki se dobiva po vseh knjigarnah, kakor tudi v »Učiteljski tiskarni«. Cena lično vezani knjigi je 3 K. Po pošti 20 h več.

Naj bi ne bilo učiteljice in ne učitelja, ki bi ne imel v svoji knjižnici te lepe knjige.